

საქართველო

სურათებიანი

დამატება

კვირა, 25 ოქტომბერი 1915 წ.

გულის პარღს—ს

ვარდო გულისა, ხომ მიხვდი ეხლა? მოგიპოვებ, მოყვრად მიიღე ღ წმიდა გული გადაუშალე. პირმოთნობის ქსელი გაჭიმეს, მოსიყვარულე წინასწარ გრძნობას არ დაუჯერე, და შიგ გაეზი.

ვარდო გულისა, ხომ მიხვდი ეხლა? თვალნი ავიხე, მიგაყურე, ყურთ საყურენი მოციმციმენი ჩამოგაგლიჯეს, ყელს მარგალიტის მძინე შემოგხსნეს, ლალის ლილები გულს აგაწყვიტეს, ფეხთ ოქროს ქაშნი დაგაყრევინეს და მზისაფერნი სამაჯურნი შემოგაგლიჯეს.

ვარდო გულისა, ხომ მიხვდი ეხლა? შაენი ნაწნაენი დაგიშალეს, შემოგაკვეცეს და სველი ხავსი დაგათარეს. ბროლისა მკერდზე საზარელი ჯოჯო დაგასვეს და შენ ძუძუებს გველის წიწილნი შემოახვიეს.

ვარდო გულისა, ხომ მიხვდი ეხლა? ჭილუა ტანს დაგახვიეს, მკვდარს დაგამსგავსეს. რაღას და ელი? რას გარინდულხარ? ხმა ამოიღე, აღიმაღლე, ჭილუა გადმოიბერტყე, გულიდან ჯოჯო მოიშორე და ქვას ანარცხე, წყეულის შეილებს თავი უჭეკე, აიაზითა განიბანე და სიყვარულით აღსავსე გულსა ჩაეკონე.

ინ—ბანი.

ტყველ წაყვანილი პრაპორშჩიკი მძინარაშვილი

გულს არ ვიძახ!

მიდის, მიდის გაზაფხული, სკვნება ვარდი, სკვნება მდელი მაინც იმედს არა ჰკარგავს ჩვენი ტურფა საქართველო. მიდის მიდის გაზაფხული, და თან მიიქვს სიხარული. სხვა სიამეს უნდა შეხვდეს ჩვენი გული, ჩვენი სული...

ჰხედავთ, ბერმა შემოდგომამ დაადარდა მთლად გარემო, ვიცი, ვიცი, კიდევ გნახავ, აყვავებულს ტურფავ ჩემო!.. თუმც ჩვენს ირგვლივ ფეხს იკიდებს ცივი ყინვა ღ ზამთარი!.. ისევ მოვა! ისევ მოვა ჩვენთვის ნაზი და ნარნარი!

ლევა.

ქალი გრძნეული

სანდრო ზანდიაშვილისა

პირველ ორი სურათის მოკლე შინაარსი.

სცხოვრობდნენ სამნი ძმანი: ჰანგო—მგოსანი, გმირო—რაინდი და ბრძენო—განდეგილი და კანონმდებელი. ჰანგომ გაიგო, ცხრა მთას იქით ბროლის კოშკში მზეთ-უნახავი, სახელად ძნეო, სცხოვრობსო და მოისურვა მასთან წასვლა, მაგრამ ძმებმა არ ურჩიეს, რადგან იცოდნენ, ვინც იმ ქალის კოშკში შევიდოდა, უკან ვეღარ ბრუნდებოდა. ქალის ერთი ამბორით სიამესთან ერთად მნახველი სოფელს ეთხოვებოდა. ჰანგომ თავისი მაინც არ დაიშალა, მეტის სურვილით ავად გახდა. ძმებმა ჩასვეს ხომალდში და წაიყვანეს საძებნელად. ხმელეთზე ჯვარდინი გზა დაჰხვდათ და ძმები სამს მხარეს წავიდნენ. პირველად ქალი ნახა ჰანგომ. შემდეგ კოშკს მიადგა გმირო. ქალი გმიროსაც შეუყვარდება. ქალმა აიძულა გმირო, რათა მას ჰანგოსთვის თავი მოეკეთნა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ალერსს ვერ ეღირობოდა. სულიერ ბრძოლის შემდეგ გმირო ჰკლავს თავის ძმას. მოდის მესამე ძმა ბრძენო.

ბრძენო. (შავებში შემოსილი. ბ მხდარია. ჰადარა შერთული წვერ-ულვაში მკერდზე სცემს. წელზე უბრალო თოკი აქვს შემოჭირებული. ხელში კვერთხი უჭირავს. ფეხს ქალ-შენები აცვია. თავზე შავი ქუდი ჰხურავს. ჩაცვივნილ თვალებიდან დიდი ნების სიძლიერე გამოსჰვივის. ძნეო მიესალმება მაგრამ იბი ცივად შეჰხადავს. ქალი ერთხანად შეკრთება. ოდეს დაინახავს ჰანგოს მოკვეთილ თავს და გმირს განწირულს, კვერთხი ხელიდან გაჰვრდება და მწარე ოხვრა ამოჰხდება. ისმის მოზარული, მწყობრი მუსიკა.

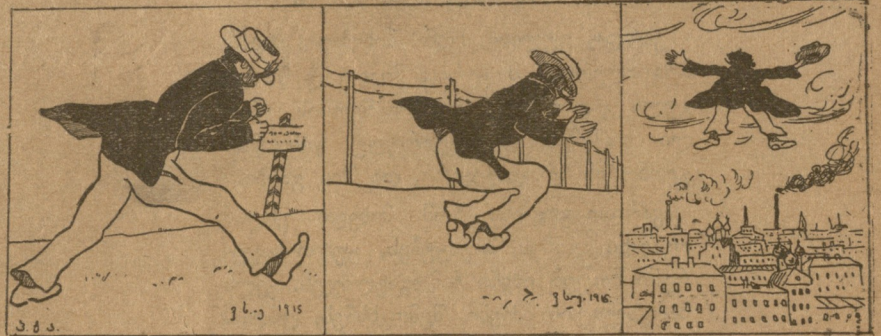
ბრძენო. დედაკაცო! დედაკაცო! მივხვდი ყველა შევიცანი! შენ, გრძნეულსა დაგილუპავს საყვარელნი ჩემნი ძმანი! ვაი, რატომ გზად არ მოგკვდი, რად არ ვპოვე შორს სამარე! იქვე მიწამ რად არ ჩაგვთქა, როს დაესტოვეთ ჩვენი მხარე! თუ აქ უნდა ეს მენახა, დამეფრქვია ცრემლი ცხარე! ვაი, ძმანო! რად არ გესმით თუ რა გლოვას გადაეყარე? ჩემო ჰანგო! ეგრე ნორჩი ამ სოფლიდან განიწირე; თან წარიღე საიდუმლო და საუნჯე განა მცირე? კვლავ ერს სული ვინ აღუნთოს, სხივი ვინლა მოათინოს? ხვთაებრივად ვინ გვიმღეროს, და მამერალი ვინ აღხინოს?

ჰანგო! მშობელს რა უამბო? ნუ თუ ძაძა გადიფინოს? შენი ხმა თუ მოენატროს, მან, საბრალომ ვერ ისმინოს? გმირო! ან შენ რაღას მეტყვი? დამსობილხარ უძლეველი! მტერს პასუხი ვიღამ ვასცეს, ვინ დაიცვას ჩვენი ვალი? აწ რომელმა უდარაჯოს, ვინ აღგვიჩნდეს კიდევ მხსნელი? ხომ მამული სხვამ დაიპყრო, უცხო თესლმა ინაყარდა? რაც დიდება მიანიჭე, ხომ უმალ ის განუქარდა? ხომ მოგესპო სიამტკილე, ბალამ-შხამით ჩაუმწარდა? მონობა და სიღუბნე ერთხელ შევბელს დაუმყარდა? გმირო! მშობელს რა უამბო, როს თვის ახლოს ვეღარ გნახოს? დასჯდეს იგი მგლოვიარე, ცრემლის ფრქვევით ივაგლახოს? ძმანო ჩემო! ჰანგო! გმირო! ხმა გამეციოთ ერთხელ კიდე! რად ვერა გრძნობთ, რომ ჩემს გულსა გადაეფარა გლოვის რიდე. რატომ არას მიპასუხებთ? ტკბილნი ძმანო! ვოი ძმანო! ახ, მითხარით, ჩემს სამშობლოს რა პასუხი მიფუტანო? ნუ თუ თქვენთვის მომტირალი ერმა ჩემმა მხოლოდ მნახოს? ვაი, ძმანო! კვლავ თვის მხსნელად

თქვენი თავი ვეღარ სახოს? სულისათვის საყვარელნი, სულისათვის ტკბილნი ძმანო! თ, მითხარით, ხმა გამეციო! რა ამბავი მივიტანო? ძნეო. ბრძენო! ბრძენო! რად არ გეყო ჩივილი და ცრემლის ფრქვევა? გული შენი მოიბრუნო, ეს იქნება დიდი ძლევა! მოვედ ჩემთან! ჩემს დარბაზში სული შევებით შეირხევა; სიხარული, სიყვარული და სურნელი დაიკმევა! **ბრძენო.** რას ერჩოდი ჩემს ორ ძმასა, რად გასწირე, ქალო, შხამით? აბა, ერთი გადმოჰხედე, არ იგნები განა ბრალით? შენ მიეცი მათ სიცოცხლე, შენ შთაუღვი განა სული, რომ ამ სოფელს დააშორე შენგან უღვთოდ მოშხამული? დედაკაცო, გამეცალე! დედაკაცო, იყავ კრული! ძნეო. მიკვირს, ბრძენო, ასე მსჯელობ, ბრახით გხედავ მომზირალსა განა მე ვარ დამნაშავე, რომ ჩემს კისერს ადებ ბრალსა? განა მაგათ თვისის ნებით არ გასწირეს ჩემთვის თავი? განა მაგათ მე ვუხმობდი,

ლუკაშვილი. ღმერთო ჩემო რასა ვხედავ! შველა უნდა, შველა! ვაგონებო სადა ხართ?

თუ ვაგონები ჩემთან არ მოდიან, მე თითონ წავალ მათთან. მირბის...

მიჰქრის...

უკვე ეკატერინოდარში.

როს ჩაუშვეს ზღვაში ნავი?
როს გადმოვლეს მთადა და ბარი,
ან ტყე შავად სანახავი?
რად მელტოდნენ? თუ მელტოდნენ,
რალად მესმის საყვედური?
დედოფალს ვინ მასამართლებს,
ანუ ვისგან ვიძღვნა შური?

ბრძენო.
შენ რომ სიტყვა არა გქონდეს,
არ ჰხმარობდე მასვე ფარად,
მაშ როგორღა დაგეფარა
შენი გესლი ჩვენთვის მარად?
ისე ნათელ იქმნებოდი,
სულისათვის შესაზარად;
მაშინ ყველა განგკვერტავდა,
რაც ხარ, ქალო, იმ არარად.
ვაგლახ, ენა მოუბარი
ასე ტკბილად, ასე წყნარად,
რაოდენსა ბოროტებას
ალამაზებს ჩვენთვის მარად!

ძნეო.
ჩემზე მსჯელობ მაგრე მკვეთრად
და, გგონია, სთქვი მართალი?
სცდები, ბრძენო! სათანადოდ
ვერ გიცვნი, ვხედავ, ქალი!
ვინ არის რომ ყრმას სულს უგზნებს,
აცისკროვნებს სიყვარულით?
და უბრალოს ჰხდის რჩეულად
აფრთოვანებს სიხარულით?
ვინ ამღერებს მგოსანს გრძობით,
ვინ ჰქმნის ხოლმე უკვდავ სახელს?
განა ვისის შემწეობით
მიელტვიან მარად ნათელს?
როს მხედარი ომში მიდის
და მტერთაგან იღებს წყლულებს,
ვინ ჰხდის დაჭრილს შეუპოვრად,
ვისზე ფიჭვი ასულდგმულებს?
მითხარ, ვისის გამხნევებით
მებრძოლთ ხელში მკვეთრობს ხმალი?
ბრძენო! ბრძენო, მეტყვი რომ არ
ყოფილიყოს იგი ქალი?
ანუ მითხარ, დამაშვრალი
ვისგან იღებს მოსვენებას?
ვინ უმზადებს სიხარულსა,
ვინ ანიჭებს ანუ შვეებას?
ან შენ თვითონ როდის იგრძენ
სულში ძალა იღუმბალი?
როდის აქეთ არის იგი

როდის აქეთ ეძებს იგი
ცხოვრებისა ამოცანას?
მითხარ, ვისის მოხერხებით
ზე დასცქერი ამ ქვეყანას?
ვინ აღგიგზნო პირველ ცეცხლი,
ვინ აღგიგზნო გრძობის ალი?
ბრძენო! ბრძენო! მეტყვი რომ არ
ყოფილიყოს იგი ქალი?

ბრძენო.
მერე რაო? დიახ, ქალი!
მაგრამ არ ხარ შენ იმ გვარი,
რომელს ახლავს ეგ ღირსება
ყველასათვის სანუკვარი!
ის სხვა არის! შენ კი მხოლოდ
სწოვ სიცოცხლეს შეუბრალო;
შენ კი მხოლოდ შურსა სთესავ
და სიძულვილს სოფლის ველად.
მოლაღატედ ჰქმნი ერთგულსა
და ღვიძლ ძმასა ძმისა მკვლელად.
ჰხედავ, სისხლით ვით შესვრილა
შენი ხელი, შენი სახე,
ცოდვის ბუდე შენში არის
და სიკვდილის ბნელი მახე!

ძნეო.
მაშ სადღაა სიტკობება?
ვის სულში სჩქევს ნექტრის წყარო?
ვის ნაკვთებში იხატება
მშვენიერება სანეტარო?

ბრძენო.
ზნობრივად უხრწნელ ქალში,
ვინ ოჯახის არის კერა;
ვინ შენსავით არ ავხორცობს,
გრძობა ჟინით არ დაჰფერა.
ვინ შენსავით არ მეძაობს,
ერთი სატრფო შეიფერა.
შენ კი ერთს რომ დღეს შეჰხარი,
ხვალ სხვისთვის გაქვს გულის ძგერა!

ძნეო.
მე რომ ახალს ვეტრფი მუღამ,
ამას უხმობ უზნებობას?
მიკვირს შენგან, შენის ენით
რომ მოვისმენ ესრეთ ბრძობას!
გადაჰხედე თვით ბუნების
რთულ წესსა თუ აღნაგობას—
იქ სადჰხნახავ, რომე ერთი
მეორესა შეაბერდეს?
განგებისგან მხეც კი სხივსა
ისე უნდა მოაფენდეს,

სახით განაყოფიერდეს!
იქ არ არის სამუღამო
მიჯნური და სატრფო არსი!
ბრძენო. (აწყვეტინებს. მკვეთრად)
მაგრამ არის სამუღამო
სიცოცხლე და შინაარსი!
და შენ სწორედ ეს გაკლია!
ამხოვ მხოლოდ, რას აშენებ?
როსკივ სხეულს საწამლავად
აკეკლუცებ და ამშვენებ!
და როს ქალი, შენებრ ტურფა,
ამეტყველებს მხოლოდ ვნებას,
როს მართოდენ ჟინში ჰხედავს
სიამეს და აღტაცებას,—
იგი ტურფა ძალა არის
დამამზობი დამილუპველი!
წამბილწველი ოჯახისა
მოდგმის გადამგვარებელი!

ძნეო.
რა გქნა მე, თუ ამა ქვეყნად
ავრე ტურფა დავიბადე?
რა გქნა მე, თუ მომელტვიან,
მამაკაცთა ვიქმენ ბადე?
რა გქნა მე, თუ კეკლუცი ვარ
და მშვენებით ესდენ სრული
რომ არავინ არა ნაღვლობს
იყოს ჩემგან გაისრული?

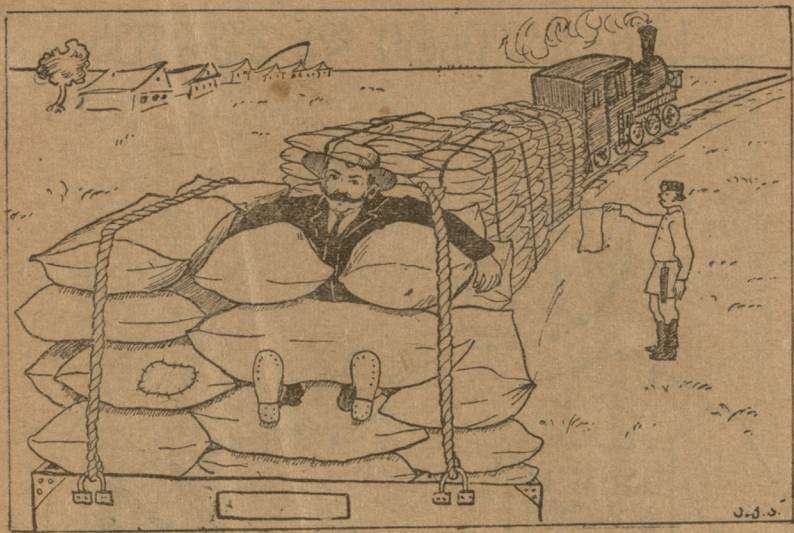
ბრძენო.
რა ჰქნა შენ, რომ კეკლუცი ხარ?
რა ჰქნა შენ, რომ მოგელტვიან?
ეგრე შენს თავს დაეკითხე—
სხვანი სხვათ ვით შეეტრფიან?
მერე მაგ შენს სიკეკლუცეს,
ერთი მითხარ, როგორ ჰხმარობ?
განა მუღმივს ჰქმნი რამესა
და ამ ქმნის დროს გულით ჰხარობ?
შენში განა ის მეტყველობს,
ვის უწოდებთ დედა-მშობელს?
ვის ნაყოფსაც ერი იმკის,
ვინ ჰფენს მადლსა ჩაუქრობელს?
ვისი ნანაც სამღვთოდ ისმის,
აცისკროვნებს ამით სოფელს?
ვისი ძუძუც ზრდის ყრმა-შვილთა,
გზას გვინათებს ღამბრის დარად?
ვინც ჩვენ ასე სულს გვიმძლავებს,
ჰყოფს ოჯახსა დაუმკნარად?
შენ რას აძლევ შთამომავალს?
ფუძეს უნგრევე, უქმნი არად!

შენს სიტურფეს ავად ჰხმარობ!
როს იმსხვერპლებ ვინმე მიჯნურს,
ბნელის სულით მაშინ ჰხარობ!
ძნეო.

სულიც ეგრევე სპეტაკი მაქვს,
ვით ეს ჩემი გარეგნობა!

ბრძენო.
ეგ ვინ ვითხრა? იქნებ ჰანგომ,
ოდეს იწყო შენგან თრობა?
იქნებ ჰანგომ რამ გიმღერა,
როს აქ გექმნა მოახლებით?
და შენ, სადა, გაგალმერთა,
შენ აღსავსე მხოლოდ ვნებით?
მაშ იცოდე, ის სცდებოდა,
რადგან სულის თვის ხატებას,
თვის საუნჯეს აღტაცებას—
მას,—რაც ყრმობით განუცლია
მონარნარე მის ოცნებას,—
თვისგან შექმნილ ჰაეროვანს,
სპეტაკს თვისტომს ქალ არსებას,
თვისის სულის გამოძახილს
თვის საკუთარ სილიადეს—
შენ გაწერდა და შეცდომით
ეს მის სიმთა განვიცხადეს!
ნამდვილად კი, რა ხარ, ქალო?
რა განძს ჰფარავს შენი გვამი?
ბოროტებას და დამხობას!
მუნვე სწვეთავს ნაღველ-შხამი!
თვალთმაქცობას მჭერმეტყველობს
გარდასული შენი ჟამი!

ძნეო.
რა სასტიკად სცდები, ბრძენო!
მრუდედ ჰხედავს შენი თვალი!
აბა, გულში ჩაიხედე,
ისე მომეც სამართალი!
მაგრამ კმარა! ნულარ, ვხსუბობთ,
ნუ ხარ მტრობით მომზირალი!
ამ მკერდის ქვეშ რა რიგ ღელავს
ენება შენთვის დაუმშრალი!
განა, ბრძენო, არ მოგწონვარ?
მაშ რილასთვის მიმზერ მწყრალი?
(თავდაჭერით და სილიადით)
გამიღიმე, ჩემო ურჩო!
გამიღიმე, მოიღარე!
ამ ცხოვრებას დაეჩქარე,
თორემ გელის დღეს თუ ხვალე
შავი კუბო და სამარე!

მოდის...

იგი ჩემდა სავალალოდ
 ვლახ აღმოჩნდა ჩემი ტოლი.
 მე კი ბატონს დავვებდი,
 ვყოფილიყავ მისი ცოლი.
 სწორედ ისეთს, ვით შენა ხარ,
 ნებისყოფით სულზე მსობოლი,
 მაგრამ დავრჩი უსადგუროდ,
 მარტობით ანაჟრუოლი.
 ვერა ვპოვე ის ადგილი,
 რომე თავი შემიფარა;
 შენ არ იცი ამის გამო
 ტანჯვამ თუ ვით გამამწარა!
 და მაგ შენმა უარყოფამ
 ხომ მთლად გული დამიღარა.
 ბრძენო! მომეც შენი ხელი,
 შემობრალე დაცემული!
 მიბრძანე და ამამალე,
 რომ მოვიტევა აწ მეც სული.
 მსურს ცხოვრება დღეის შემდეგ
 ვიწყო წმინდა, უცოდველი;
 სიბილწიდან ამომიყვავ,
 ბრძენო, ბრძენო მომეც ხელი!

ძეგო.
 ჩემი ხარ, ბრძენო!
 და რომ არც იყო, ეს არ იქმნება!
 აბა, გამომეც! — რალას აყოვნებ! —
 მომეც ეგ ხელი! მომეც ეგ ხელი!
 ჰგრძნობ? დედოფალი გიახლოვდება...
 რომ გეამბოროს და მოგცეს შეება!
 (ძნეო საამბორობლად მიუახლოვდება.
 ბრძენო მოხიბლული სდგას).
 შენ მომეახლე!
ბრძენო (დიდხანს უმზერიათ ერთმანეთს.
 თანდათან მის გულისტქმას ჰნებდება)
 ვფიცავ, შენ იპყრობ ჩემს მშრალ გონებას!
ძეგო.
 ვფიცავ, შევიძლებ შენს ღამონებას!
ბრძენო.

არა! გამშორდი... მოიცა, ქალო!
 (ხელს ხელში ჩააგვლებს)
 კვლავ შემომხედე! კვლავ გამილიმე...
 ერთი ამბორო! შენთან დარჩენა...
 თუ კი მოილხენს ეს სული მძიმე...
 და ამავე დროს მისცემ ამ სოფელს
 (ბაგეს მიუახლოვდება)
 შორს მომავლისთვის სხვა მოციქულსა...
 თუ — (უტბად გონს მოდის) მაგრამ —
 როგორ? ეს ჩემი ძმები?

დავცინი სისხლსა აქ დაქცეულსა?
 ეგ შენი ბაგე ძმის სისხლს მაგონებს
ძეგო. (ეხვევა)
 ი, ჩემო ბრძენო, ეგ ნუ გალონებს!
 ნუ გაიხსენებ რაც ერთხელ მოხდა!
 მაგ ფიქრთა საზრდოდ მე გაყავდე ერთი...
 აი, მიმზირე, ო, ღრმად ჩამხედე
 სულში რომელი მეფობს აწ ღმერთი.
ბრძენო. (ხელს მოჰკიდებს. თვალეში
 აცქერდება. სისწრაფით)
 შენი თვალეში... შენი თვალეში
 სხვას აშკარავენს, სულ სხვას მიჩვენებს;
 ბოროტი სული მასში მეტველობს,
 და შავად ღელავს, ველარ ისვენებს!
 (ხელის კერით იშორებს)

ცბიერო გველო! (შეძრწუნებული ხმით)
 — ვაგლახ ჩემს თავსა!
 ღამის დაეკარგე მე ჩემი ცნობა!
ძეგო. (გაკაპასებული, ალანძული)
 როგორ? კიდევ უკუ მაგდებ
 და ამივსე ბოლმით თასი?
 სხვა ყველანი მშორჩილებენ,
 განა ერთი ანუ ასი?
 შენ ვით ეგრე მომიშორე,
 ვერ შეიგენ ჩემი ფასი?
 მე დავემხე შენს წინაშე,
 დავიმდაბლე თავი ამით;
 ჩემთან ტრფობას გპირდებოდი
 სიხარულით რე სიამით,
 და შენ, როგორ? მომიშორე?
 ჰყავ ეს გული სავესე შხამით?

(ძნეო ხანჯალს წამოავლებს და ბრძენოზე ასწევს დასარტყმელად. ბრძენო
 გამგმირავის თვალით ჩააშტერდება!
 ქალს ხელი გაუშვებდა. ბრძენო ხან-
 ჯალს ჩამოართმევს და შორს გადააგ-
 დებს).
ბრძენო.
 არარაობავ!
ძეგო. (მოფერებით, მონურის გრძნობით
 აღსავსე)
 გგონია თუ მართლა გკლავდი,
 ჩემი სულის მბრძანებელსა?
 ჩემის სტუმრის წინააღმდეგ
 მე აღვმართავ განა ხელსა?
 შენებრ მკვიდრი მომწონს, ბრძენო,
 მას ვუწრადე საყვარელსა!

განცხრომილნი შემიტრფობდნენ.
 ბრძენო! ჩემგნით განდგომილო,
 შენთვის ვნება მოვისწრაფე!
 ბრძენო! მე თვით შენკენ მოვალ —
 აბა, ბაგეს დაეწაფე!

(ცეკვით წამოვა და ბრძენოსკენ გა-
 დაიხრება)
ბრძენო.
 განვედ მაკლურო!
ძეგო. (სახტად დარჩენილი რე ამრეხილი
 როგორ? ეს რა ჰქმენ?
 მე გტრფობდე, შენ მომიცილო?
ბრძენო.

ღედაკაცო! ღედაკაცო!
ძეგო.
 მე ვარ ქალთა დედოფალი!
ბრძენო.
 დიაჟუ ხარ!

ძეგო. როგორ?
ბრძენო. სწორედ!
 მუღამ შმაგბ, ვნებით მთვრალი
 რომელს დიდად ეხერხება
 კოხტად ცეკვა და სრიალი.
 ტანთ მოკაზმვა მოსახიბლად,
 უფრო მეტად ჯადოსნობა;
 შენ ეგ ნიჭი მარად გახლდეს,
 მან ჰყოს ნათელ ქალოსნობა;

სიკეკლუცე ამეტყველო,
 გაკლდეს აზრთა გულამისნობა!
ძეგო.
 სიკეკლუცე თუ მსდევს თანა,
 მაშ სხვა გვარად რალად მღერი?
 მამაკაცებს ხომ ეს გიყვართ,
 გული მით გაქვთ ანადგერი!
 ვით თქვენ მოგწონთ, ისე ვცდილობთ
 ვიყოთ მარად მშვენეირი.
 რად არ გინდა მაშ შემიტრფო,
 ჩემთან იქმნე ბედნიერი?

(სახეს იცვლის. ღმობიერსა და უმან-
 კო გამომეტყველებას მიიღებს, თითქოს
 განხორციელებული სათნოება იყოს. ტი-
 რილით ტახტზე დაეშვება).
 ღმერთო, ჩემზე უბედური
 ქვეყნად არვინ გაჩენილა.
 არ მაქვს ბედი სიყვარულში,
 არა მნათობს ჩემთვის დილა.
 ჩემთვის ჩემი შესაფერი
 ჯერ ვაქვაცი არ აღზრდილა,
 რომ მოვლო ჩემზე ზრუნვა
 ყოფნა მწარე განეხილა.

რომ იცოდნენ საფლავს მყოფთა,
 ამ სოფლიდგან გარდასულთა,
 რა სიამეს მივაგებდი,
 და ზღვა გრძნობათ დაუხრულთა,
 დაარღვევდნენ მყუდროებას,
 ერთს წამს მკვლრებით აღდგებოდნენ;
 სიყვარულის დედოფალსა
 შემიპყრობდნენ, შემიტრფობდნენ.

რომ იცოდნენ ქვეყნის ბრძენთა,
 რომ იცოდნენ მეცნიერთა,
 ჩემგან რა განძს მიიღებდნენ,
 რა სიამეთ მრავალფერთა,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ.

მე აწ შენთვის შექს მოვაფენ,
 ვით ლაჟვარდზე სავესე მთვარე,
 თამაშის დროს ვიმღერ ნაზად
 ვნების ჰიმნსა, ვნების კილოს,
 რომ ეგ სული სიამისგან
 აღივსოს და მოილხინოს.
 იმდენ სიტკბოს გავრძნობინებ,
 რაც ჯერ არვის გინუცდია.
 დალილ სულსა განვიახლებ
 და შეგიტრფობ ისე დია,
 რომე ჩემებრ არც ერთ ღედას
 სხვა არავინ შეუტრფია!

ისმის მუსიკის ჰიმნი. ძნეო მომხიბვ-
 ლელად თამამობს ბრძენოს ირგვლივ
 უფლის, უღიმის. ცდილობს მოხიბლოს,
 ვნების ღვთაებას შემოეხვევა)

ვნების ღმერთო, რა ვიღონო,
 რომ ეს ურჩი დავიმონო?
 კვლავ ცეკვავს და ამ დროს მძიმე-
 მძიმედ თმას იშლის. გახურებულ თამა-
 შის დროს თითო-თითოდ ტინსაცმელს
 იძრობს. ბოლოს მთლად გაშიშვლდება,
 მხოლოდ წელზე შერჩება ლეჩაქის სა-
 ხურავი. ერთგან შეჩერდება, ხელეებს კი-
 სერზე მოივლებს, თვალეებს ალაპყრობს
 და ნაკვეთებს აათრთოლებს. თან
 ბრძენოს უმზერს, მღერის)

ჩემი თვალი მოუფუჟუნე
 შენ მოგიწვევს სატრფიალოდ;
 ჩემი ტანი აღმოზრდილა,
 ვითა სხივი, საციალოდ.
 ბრძენო! ეშვი ვაღიადე,
 შენთვის ვნება მოვისწრაფე!
 მოდი, მოდი და შემიპყარ!
 მოდი, ბაგეს დაეწაფე!

რომ იცოდნენ საფლავს მყოფთა,
 ამ სოფლიდგან გარდასულთა,
 რა სიამეს მივაგებდი,
 და ზღვა გრძნობათ დაუხრულთა,
 დაარღვევდნენ მყუდროებას,
 ერთს წამს მკვლრებით აღდგებოდნენ;
 სიყვარულის დედოფალსა
 შემიპყრობდნენ, შემიტრფობდნენ.

რომ იცოდნენ ქვეყნის ბრძენთა,
 რომ იცოდნენ მეცნიერთა,
 ჩემგან რა განძს მიიღებდნენ,
 რა სიამეთ მრავალფერთა,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ.

რომ იცოდნენ ქვეყნის ბრძენთა,
 რომ იცოდნენ მეცნიერთა,
 ჩემგან რა განძს მიიღებდნენ,
 რა სიამეთ მრავალფერთა,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ,
 დღევით მკერდზე მიმიკრავდნენ.

(ფეხებ ქვეშ ჩაუვარდება. სტირის. ბრძენო ხელს ჰკრავს, ძნეო გულმოკლული ვნების ღვთაებას დაუჩოქებს).

ო, რა შეგცოდნე, ვნების ღვთაება? განა შენს ტალღებს გზას არ ვაძლევდი? **ბრძენო.**

ეგ შენი კერპი უნდა დაიმსხვრას! ბოლოც მოეღოს გამხრწნელ ვნებას და ავხორცობას!

(კვერთხს დაჰკრავს ვნების ღვთაებას და ამსხვრევს)

ძნეო. (შეჰკივლებს ზ ტახტზე დაემხობა) ო, ნუ იქმნები ვერე სასტიკი!

ბრძენო. ვნების ღვთაება ამ სოფელსა არ ეჭირვება აღამიანი საკმარისად ვნებანი!

ძნეო. (სასომიხილი მუდართი. კვლავ ფეხქვეშ ჩაუვარდება)

ბრძენო, რავედნ ხარ შენ მტკიცე, იმდენ—ჩემთვის საყვარელი! მე ვმორჩილობ შენსა ძალას, იყავ ჩემი მბრძანებელი.

შენი მონა თუნდ დამსაჯე, შენდა ესდენ შემცოდველი, თუნდ სულგრძელმა მაპატივე, და კვლავ მექმენ ტკბილ მხმობელი, მაინც შენთა ფერხთ წინაშე მსურს დავემხო ცრემლის მღვრელი!

ბრძენო. (გველივით ეხვევა) ამაოა, ამაოა

ეგ ცდა შენი, თვალთმაქცობა. ვერ მომხიბლავს, ვერც რას მავნებს ალერსი, თუ შენი მტრობა! რას დააკლებს საღს კლდეს ტალღა?

ეკვეთება, დაიფრქვევა! შენ არარამ რა გზით შესძლო მრავლად განცდილს სულზე ძლევა? **ძნეო.**

წელან ხანჯალს არ შეუკრთი, მაშ ვით უკრთი ამბორს ცხელსა? რად არ გინდა რომ იყოფდე ჩემთან ერთად სარეცელსა!

ბრძენო. ამ ჩემს სულში არ არსებობს ის ადგილი ცარიელი, სად ჰპოვებდე შენთვის ბინას, შემდეგ მექმნე დამლუბველი!

(ხელს ჰკრავს. ქალი გაბოროტებული ხელზე გველივით იხლაკნება და ქვითინებს ბრძენო იღებს მოკვეთილ თავს და გმირის გვამს და გადის ტირილით: „ძმებო, თქვენს მამულს ვეღარ იხილავთო!“)

ძნეო. (წამოვარდება) მაშ დასტოვა ჩემი ბინა? მაშ დასტოვა ჩემი კარი? ვაი, ესდენ დამცირებულს! ვაი მიწა მე სამარი!

(სარკმელიდან გიდასძახებს) შენ წახველ მაგრამ — — — ღღესაც, ხვალეც, შემდეგ შიაც, საუკუნოდ, სამუდამოდ კვლავ წამოვლენ, კვლავ ვიმსხვერპლებ ჩემთვის ტანჯვა უჩნდეთ ამოდ!

დასასრული.

ბერლინი 1912 წ.

სოციალისტი და გურიუა

— საიდან მოდის ეს მღვრიე „გურიუა“? აი, სათავე!

თეთრი სიზმარი

საქართველოთ ვინ არ დამწვარა, ან ვინ არ სტირის საქართველოზე, უძილო ღამემ ცრემლით დაჰღვარა წარსულ დიდების დაღვრემილი მზე.

ბევრი ვიტირეთ... ბევრი ვატირეთ გარდავიქმენით სისხლის მდინარეთ, ცრემლებითა ვრწყავთ სამშობლოს ჭალებს, სულს ჩვენვე ვაცმევთ მწუხრისა ძაძებს.

ღღესაც საკუთარს მივსდევთ ჩვენ კუბოს სასაფლაოს გზა რად არ იღვეა!.. სივრცე არ არი რომ დაიგუბოს— სასო მიხილი მუქარა, წყევა!..

თეთრი აჩრდილი მისდევს ჩვენ კორტყეს თეთრი აჩრდილი — თეთრი მადონის, გზა არ იღვეა... თუმც მეწამულ მზეს აპა, საცაა ზღვა დაიწონის.

მიედივართ ასე შორეულ გზაზე ვარსკვლავნიც ჩვენთან გლოვობენ ცაზე, სტირის ზარნაშო... ჰკივის აფთარი, შავი ნალველის გვცემს შავი ქარი.

მადონა სატრფო გკონი დალალებს ჯვარ-ცმული ერის მადონა დედა. სად დავისვენებთ, სად დავაწყობთ ძვლებს გემულარებით—გვითხარი დედა!...

ტ. ტაბიძე.

მინიატურები VII

ზ ღ ვ ა ს თ ა ნ .

როს შენ მელოდი, ზღვას კვარცხლბეკით გადავყურებდი.

სულ ვერ შევნიშნე, დაღლილ სულით იქ როგორ გავეჩნდი, სზმრის ოცნებამ ვერცხლის თრთვილი ააშრო წამწამებს, იქ, — იმ კვერცხლ-ბეკზე უხმო ელვის ისრით გამტყორცნა. ზღვა ლოცვად მღგარი კაეშნის ჰანგს წყნარად ჰვალობდა და ლაყვარდ გამით მოუხმობდა ზღვის დედოფალსა...

როს შენ მელოდი, ზღვას კვარცხლბეკით გადავყურებდი.

არ დააყოვნა, გაჩნდა იგიც ტურფა ასული. ცის წმიდა ჟამმა, სასწაულთა მშვენიერებამ მარადისობის წიაღიდან თეთრ ქაფითაჰშვა: ქანდაკი იყო უკვდავებისდ გრძნეულების, მარჯნის ძოწითა შეემოსნა ნაზი ტუჩები, ზღვის ვარსკვლავთ შავი იაგუნდი წყვილად შევნიშნა, მრავალ ფეროვან კრისტალთ თრთოლვით ლოკოკინები გიშრის ნაწნავებს მზის გვირგვინის თვლებად ჰშვენიოდა, ბროლის თითებით აჟღერებდა მკენესარე ჰანგსა და თეთრ ზამბახის ხელთ უქნარი ნარნარი თასით ჰსვამდა ღიმილის უკვდავებას — ცისკრის ნექტარსა.

როს შენ მელოდი, ზღვას კვარცხლბეკით გადავყურებდი.

ზღვამ გაიხარა, ვით უმანკო ბავშვისა ეშხმა, მეც ვიგრძენ ჩემში ღვთაებრივი წმინდა გარდაქმნა, ყოველისფერი სასოების სუნთქვად მეჩვენა, — ალთქმა-

თა — ალთქმად, გაზაფხულის ყვავილთ მშვენიერად, მაისის დილის ქალწულებამ შუქი მოჰფინა და მითრთოლავ ბავით, მუხლ-მოყრილი, გულ-ხელ-დაკრებით ზღვის წმიდა ლოცვას ჩემს ლოცვასა შევუერთებდი.

როს შენ მელოდი, ზღვას კვარცხლბეკით გადავყურებდი.

ვიგრძენი შეგება ნეტარების, ოცნების ფურჩქნა: ის ხომ შენ იყავ, შენ, უბიწო სულის დაიავ, შენ გაგწყდომოდა მოთმინების მითრთოლვარე ძაფი, ზღვასთან მეხელ მწუხრ ღუმლის ხეივანიოთა, უხმოდ მიძახდი „მიყვარხარო“, უხმოდ მიწვევდი და მგოდებელ სულს, მხურვალე გულს — ვით ბავშვის ლოცვას, ჰმოსავდი წმიდა მისტერიის ბედნიერებით, რომ სულით სულზე გადაჭდობით ერთად გვეხილნა სიკვდილსა და სიტკბოების მზე-საიდუმლო.

როს შენ მელოდი, ზღვას კვარცხლბეკით გადავყურებდი.

მაგრამ შეჰხედეთ ამ თვალბედით ცვალებადობას! დაჰკროლა უცბად ზვირთთა კენესის მაცდურ ზეფირმა, წუთით ნაშობი წუთის უკან ფრთებზე შეგისვა და, ვითა ჩრდილი გატყორცნილი მზის დაბნელებით, ღამის ღუმლისა ჩაგაქსოვა მქნარ გულის ფეთქვად, მარტოდ დამტოვა ისევ ობლად, ზღვის ანაბარად, მკმუნვარე სულის შავ ფურცლიან კაეშნის ვარდით...

როს შენ მელოდი, ზღვას კვარცხლბეკით გადავყურებდი...

Candide.